

Zpráva o činnosti České matematické společnosti, pobočného spolku JČMF, v období 2018–2022

Úvod

Česká matematická společnost (ČMS) v období 2018–2022 dále rozvíjela svou tradiční činnost a své základní poslání, zaměřené zejména na podporu a organizaci odborných akcí, na spolupořádání vědeckých konferencí, na organizování vědeckých soutěží v matematice pro vysokoškoláky (SVOČ), na podporu vysoce kvalitní vědecké činnosti mladých matematiků (Soutěž o cenu ČMS), na podporu práce s žáky a studenty všech stupňů škol (Soutěž pro mladé). Významnou úlohou ČMS je dále zastupování české matematické komunity v mezinárodních matematických organizacích, zejména EMS a IMU, ICIAM a dalších. ČMS se neustále svědomitě zasazuje o přenos důležitých informací mezi domácími a zahraničními institucemi i mezi členy ČMS navzájem. ČMS se podílí na udržování a rozvoji České digitální matematické knihovny (DML-CZ) a na zajištění činnosti české redakční skupiny Zentralblattu (databáze zbMATH Open).

Valné shromáždění 2018

Z hlediska vnitřních záležitostí bylo nejdůležitější akcí XV. valné shromáždění ČMS, které se konalo v rámci XIII. konference českých matematiků dne 12. února 2018 v Praze. Na tomto valném shromáždění byl zvolen nový výbor ČMS, který pak pracoval v následujícím složení:

Prof. RNDr. Luboš Pick, CSc., DSc. (předseda)
Prof. RNDr. Bohdan Maslowski, DrSc. (místopředseda)
Ing. Martin Plešinger, Ph.D. (místopředseda)
Doc. RNDr. Tomáš Vejchodský, Ph.D. (tajemník 2018–2019)
Doc. RNDr. Petr Stehlík, Ph.D. (tajemník od 2019)
Doc. RNDr. Daniel Hlubinka, Ph.D. (hospodář)
Prof. RNDr. Jiří Bouchala, Ph.D.
Doc. RNDr. Jiří Fiala, Ph.D.
Prof. RNDr. Jan Franců, CSc.
Doc. RNDr. Kateřina Helisová, Ph.D.
Prof. RNDr. Zdeněk Pospíšil, Dr.
RNDr. Jiří Rákosník, CSc.

Ostatní kandidáti nezískali požadovanou většinu odevzdaných hlasů, nebyli tedy zvoleni žádní náhradníci výboru. Revizory ČMS byli zvoleni:

Prof. Ing. Edita Pelantová, CSc.
Doc. RNDr. Milan Tvrďý, CSc.

Náhradníky revizní komise byli zvoleni

Doc. RNDr. Miroslav Lávička, Ph.D.
Doc. Ing. Lubomíra Dvořáková, Ph.D.

Logo ČMS

Důležitou novinkou je nové logo ČMS, které bylo ustanoveno po několikaměsíčním úsilí členů výboru ČMS. Autorem loga je akad. malíř Ivan Brůha.

Činnost v mezinárodní matematické komunitě

Jednou z nejdůležitějších aktivit ČMS je zastupování české komunity v mezinárodních matematických organizacích. ČMS je od roku 2018 plnohodnotným kolektivním členem (Full Corporate Member) EMS třídy 2, a ČMS se adekvátním způsobem podílí na jejích aktivitách. Ve dnech 23.–24. 6. 2018 hostila Praha zasedání Rady EMS. Na organizaci této významné mezinárodní události se podíleli především členové ČMS. Zasedání se jako delegáti ČMS zúčastnili Jiří Rákosník a Luboš Pick. Někteří členové ČMS působili nebo působí v komisích EMS: Etická komise (Jiří Rákosník, předseda, od r. 2018 do 2021), Komise pro aplikace a interdisciplinární vztahy (Josef Málek, místopředseda), Komise pro evropskou solidaritu (Jiří Fiala, Jan Šťovíček). Jiří Rákosník je

od r. 2021 tajemníkem EMS. Členové ČMS se podíleli na významných akcích pořádaných EMS (například Diderotovo fórum, pořádané distančně v červnu 2019). 8. evropského matematického kongresu pořádaného v červnu 2021 v Portoroži převážně distanční formou se osobně zúčastnili L. Pick, H. Turčinová a J. Rákosník (L. Pick zde organizoval minisymposium). Další členové se zúčastnili distančně a organizovali několik dalších minisymposií. 9. evropský matematický kongres se bude konat v roce 2024 v Seville.

L. Pick se pravidelně účastnil setkání prezidentů národních matematických společností (2018 v Maynoothu, 2019 v Berlíně a 2021 distančně – v letech 2020 a 2022 se setkání nekonala). ČMS nepodpořila kandidaturu Prahy na pořádání ICME15 v roce 2024. Pořadatelství bylo nakonec uděleno Sydney.

V r. 2014 byla založena odborná skupina EU-MATHS-IN.CZ, která vyvíjí významné aktivity v ČR i v zahraničí v oblasti aplikované a průmyslové matematiky. Jejím předsedou je Jaroslav Kruis a reprezentantem u evropské sítě EU-MATHS-IN Miroslav Tůma. Členy předsednictva jsou dále Bohumír Bastl, Dalibor Lukáš, Zdeněk Strakoš a Jakub Šístek. Od r. 2015 je ČMS členem Mezinárodní rady pro průmyslovou a aplikovanou matematiku (ICIAM). ICIAM pořádá světové kongresy, udílí některé prestižní ceny (např. Collatzovu) a vykazuje řadu dalších aktivit. ČMS je stala členem ICIAM v r. 2015. Jejím zástupcem v ICIAM je Miroslav Rozložník.

Členství jednotlivých států v Mezinárodní matematické unii (IMU) je zajišťováno podle statutu IMU prostřednictvím tzv. Adhering Organizations (AO); tou je v případě ČR od roku 2018 JČMF. Vlastní kontakt české matematické komunity s IMU zajišťoval Český národní komitét pro matematiku. Ten pracuje od roku 2018 v novém složení, novým tajemníkem je Tomáš Kaiser. Spolupráce s ČMS je na velmi dobré úrovni.

Ve své činnosti úspěšně pokračovala česká redakční skupina zbMATH Open. Členové ČMS se podíleli na rozvoji České digitální matematické knihovny DML-CZ (<http://dml-cz>) a Evropské digitální matematické knihovny EuDML (<http://eudml.org>).

Soutěž pro mladé

ČMS každoročně (od roku 2015) finančně podporuje pořadatele akcí pro žáky a studenty základních, středních a vysokých škol. Podpora je udělena na základě rozhodnutí výboru ČMS po pečlivém vyhodnocení návrhů. Po skončení akce je vyžadována od pořadatelů podrobná zpráva o akci a zejména o využití podpory ČMS. Projekt má od roku 2018 zcela jasný časový harmonogram (s uzávěrkou koncem května) a podle všeho funguje bezchybně. Pravidla pro udělení podpory byla v roce 2020 rozšířena o některé detaily a nové informace byly zveřejněny ve formě přílohy k vyhlášení dalších ročníků. Tento fakt evidentně pomohl pořadatelům při přípravě návrhů i závěrečných zpráv. V rámci soutěže byly podpořeny například tyto akce (některé opakovaně):

- Matematický korespondenční seminář MFF UK
- Mezinárodní korespondenční seminář iKS
- MaSo (Matematická soutěž)
- Letní studentské soustředění TCN
- Výjezdní seminář pro talentované žáky (Gymnázium Teplice)
- Náboj a Náboj Junior
- KOMÁR (Korespondenční MAtematické Rébusy)
- Mezioborový korespondenční seminář M&M

Popularizační aktivity

Tradiční popularizační aktivity ČMS, zejména série nepravidelných přednášek pro širší veřejnost pod souhrnným názvem „Matematika a ...“ byly bohužel pozastaveny v důsledku několikaletého řádění viru. Nápadů na další přednášky i předběžných domluv s potenciálními přednášejícími bylo dost (Cyril Höschl, Jan Vodňanský, Tereza Bártlová, Vítězslav Švejdar, Henri Achten a další), doufáme, že k realizaci alespoň některých z nich dojde po odeznění pandemie.

Cena ČMS

Cena ČMS pro mladé matematiky do 35 let je vyhlašována u příležitosti konání Konference českých matematiků, tedy jednou za čtyři roky. V roce 2018 bylo do soutěže, která má poměrně striktní pravidla týkající se věku a afiliace autorů, přihlášeno 18 souborů prací a porota soutěže konstatovala, že v naprosté většině práce měly výbornou úroveň. Cenu získaly čtyři soubory prací, přičemž ocenění byli: Martin Branda (MFF UK), Michal Doucha (MÚ AV ČR), Václav Mácha (MÚ AV ČR) a Jan Šaroch (MFF UK). Výsledky byly vyhlášeny 12. 2. 2018 na XIII. Konferenci českých matematiků v Praze.

Oborová matematická medaile JČMF

ČMS i nadále pokračovala v udělování oborových matematických medailí JČMF tuzemským i zahraničním matematikům, kteří se významným způsobem zasloužili o rozvoj české matematiky a didaktiky matematiky. Pravidla pro udělování medailí byla upravena

a byl stanoven každoroční harmonogram s uzávěrkou koncem září. V letech 2018–2022 byla medaile udělena těmto osobám: Aleš Pultr, Jiří Anděl, Owe Axelsson, Jiří Neustupa, Jan Kratochvíl, Karel Kozel, Jiří Veselý, Patrick Penel, David E. Edmunds, Irène Gijbels, Josef Polák a Radim Blaheta. Udělení medaile bylo v některých případech doprovázeno dopisem předsedy ČMS.

SVOČ

Velkou pozornost tradičně věnuje ČMS organizaci soutěže vysokoškoláků ve vědecké a odborné činnosti v matematice SVOČ. Závěrečné konference soutěže SVOČ proběhly v roce 2018 na Univerzitě Pavla Jozefa Šafárika v Košicích, v roce 2019 na Fakultě informatiky Masarykovy univerzity v Brně a v roce 2021 na Fakultě jaderné a fyzikálně inženýrské ČVUT v Praze. V roce 2020 se soutěž nekonala, v roce 2021 se konala distančně. V roce 2022 se bude konat na Stavební fakultě Slovenské technické univerzity v Bratislavě. Soutěž má dlouhodobě vynikající úroveň. Počty účastníků na závěrečných konferencích se pohybují kolem 60–70 účastníků a kvalita studentských prací je v drtivé většině případů mimořádně vysoká. Počet sekcí se během let 2018–2022 nezměnil (čtyři informatické, osm matematických). Kvůli početní vyváženosti však každý rok některé sekce bývají sloučeny. Soutěž pořádá ČMS spolu se Slovenskou matematickou společností. Organizaci a finanční prostředky pro závěrečnou konferenci zajišťují vždy místní pořadatelé. Pravidelnou finanční podporu poskytuje MFF UK a od r. 2016 rovněž FJFI ČVUT. Přispívají i další subjekty včetně komerčních, v uplynulých letech například Česká společnost aktuárů nebo firma Unicorn.

Konference a workshopy

ČMS se v letech 2018–2022 podílela na organizaci konferencí, mezinárodních škol a vědeckých akcí, například Robust či Zimní škola abstraktní analýzy.

Propagace a informování členů

Výbor ČMS dbá na to, aby se veškeré relevantní informace dostaly včas ke členům společnosti. V současné napjaté době jde o obzvláště důležitou součást naší práce. Nejdůležitějším informačním kanálem jsou internetové stránky ČMS, které spolu s emailovými oběžníky spravuje tajemník P. Stehlík. Informace se šíří také prostřednictvím Facebooku, který spravuje H. Turčinová, zveřejňují se na nástěnce ČMS v Karlíně, kterou pravidelně aktualizují L. Pick a H. Turčinová. V letech 2018–2021 vyšlo pět čísel informačního bulletinu Informace ČMS (čísla 70–74), který připravuje J. Rákosník. Od roku 2019 je bulletin rozeslán téměř výhradně elektronicky a je zveřejňován na stránkách ČMS ve formě elektronické brožury. M. Plešinger zařídil v roce 2019 vznik stránky o ČMS na Wikipedii. V roce 2021 přednesl L. Pick přednášku o ČMS na zasedání regionální pobočky srbské matematické společnosti na Univerzitě v Novém Sadu.

Členská základna

Počet členů ČMS se v posledních letech ustálil, poslední známý údaj činí 444 členů.

Další aktivity

Výbor ČMS se (neúspěšně) angažoval v diskusi týkající se změn v GAČR. Vyjádřili jsme nesouhlasné stanovisko ke sjednocení panelů P201 Matematika a P202 Informatika i jisté pochyby ke způsobu hodnocení projektů. Obdrželi jsme odpověď od předsedy GAČR Jaroslava Kočí a v podstatě jsme ničeho nedosáhli.

Otevřeným dopisem jsme podporovali kandidaturu Paříže na pořádání Mezinárodního matematického kongresu (ICM) 2022. Pořadatelství bylo uděleno Petrohradu, což se později ukázalo jako velmi nešťastné rozhodnutí. Na základě ruské agrese na Ukrajině se ČMS obrátila na IMU s požadavkem na zrušení ICM. Kongres byl nakonec ruským pořadatelům odebrán a bude se konat distanční formou s vyloučením účasti a podpory ruských oficiálních orgánů.

ČMS se zavázala všemožně (případně i finančně) podporovat nábor autorů kvalitních článků pro PMFA. Tato činnost se zatím nejvíce jako příliš úspěšná.

Terminologická komise MŠMT ve složení J. Molnár (předseda), E. Fuchs, D. Hrubý, L. Pick, E. Zelendová odevzdala k publikaci přepracovanou verzi knihy „Názvy a značky školské matematiky“.
